

Datum

2021-11-19

Vår referens

Cornelia Englén

Kanslichef

cornelia.englen@malmö.se

**Remiss från Näringsdepartementet – Vägen mot fossiloberoende jordbruk
(SOU 2021:67)
MN-2021-10722**

Sammanfattning

Miljönämnden har fått den statliga utredningen, Vägen mot fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67), på remiss från kommunstyrelsen. Den innehåller flera förslag som syftar till att minska jordbrukets klimatpåverkan, däribland att den återbetalning av dieselskatt som jord-, skogs- och vattenbruket kan ansöka om fasas ut, att en biopremie för rena biodrivmedel införs samt att den befintliga klimatpremien utvidgas. Miljönämnden tillstyrker utredningens förslag.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på kommunstyrelsens remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2021-11-19
- Bilaga 1 – Vägen mot fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67)

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2021-12-14

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en statlig utredning från näringsdepartementet, Vägen mot fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67), till bland annat miljönämnden för yttrande. Svar önskas senast 2021-12-15.

Bakgrund

I utredningens uppdrag har ingått att föreslå åtgärder och styrmedel för att stödja en utveckling mot ett fossiloberoende jordbruk. Syftet med utredningen har varit att ta fram förslag som bidrar till både målet om en konkurrenskraftig livsmedelskedja och klimatmålen som förbättrar drivmedels- och livsmedelsberedskapen.

I utredningens uppdrag har också ingått att föreslå åtgärder och styrmedel för att främja

- övergången till en konkurrenskraftig och fossiloberoende jordbruksproduktion och vid behov föreslå kompensationsåtgärder för att stärka och öka konkurrenskraften inom det svenska jordbruket,
- jordbrukets övergång till mindre fossil- och resursintensiva insatsmedel utöver drivmedel,
- övergången till fossiloberoende och mindre fossilintensiva alternativ för arbetsmaskiner,
- innovations- och konkurrenskraften i den inhemska produktionen av biodrivmedel.

Utredningen har valt att definiera ett fossiloberoende jordbruk som ett jordbruk som i huvudsak drivs av förnybar energi och där insatsmedlen i huvudsak är producerade av förnybara råvaror eller återvunnet material.

De förslag som utredningen lämnar förstärker varandra och bör ses i ett sammanhang. Förslagen innebär dels att satsningar görs för att öka konkurrenskraften och lönsamheten för att därigenom skapa utrymme för företagen att ställa om, men syftet är också att stärka försörjningsförmågan i landet. Dels föreslår utredningen satsningar på omställning från fossila drivmedel till förnybara drivmedel.

Utredningens sammantagna förslag är:

- den återbetalning av dieselskatt som jord-, skogs- och vattenbruket kan ansöka om fasas ut,
- Jordbruksverkets instruktion förtydligas och den årliga uppföljningen av livsmedelsstrategin kompletteras,
- en biopremie för rena biodrivmedel införs,
- den befintliga klimatpremien utvidgas,
- det befintliga gödselgasstödet och biogasstödet utökas och förlängs.

De rekommendationer som utredningen presenterar handlar om åtgärder och styrmedel där staten inte behöver agera direkt, utan det kan i stället handla om att en åtgärd bör få fortsätta eller att marknaden eller någon aktör behöver agera. Utredningen rekommenderar att:

- satsningar görs på forskning och utveckling av nya affärsmodeller,
- rådgivningsmöjligheter inom Greppa Näringen i form av Klimatkollen och Energikollen får fortsätta,
- jordbruket fortsatt prioriteras inom Klimatklivet,
- satsningar görs på forskning och utveckling av arbetsmaskiner inom jordbruket som drivs av förnybara bränslen,
- satsningar görs på forskning och utveckling av nya drivmedel som kommer från jordbruket, möjligheter till investeringsstöd till biogasanläggningar (stallgödsel) fortsatt får finnas,
- ett stöd till produktion av fossilfri gödsel genom till exempel Industriklivet och/eller Klimatklivet kan övervägas när sådan produktion blir aktuell i Sverige,
- ett verktyg för prissättning på koldioxid på mineralgödsel som importerats till EU från tredje land införs, det vill säga en så kallad Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM),
- insamling och återvinning av ensilageplast ökas genom satsningar på att öka kunskapen om innehållet i plasten samt satsningar på att öka kunskapen om samt tillgängligheten till insamlingsystemet.

Av utredningens direktiv framgår att så kallade biologiska utsläpp, utsläpp från djurhållning och mark, inte ingår i utredningens uppdrag. Det innebär att utredningen inte avspeglar jordbrukets hela klimatpåverkan.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden konstaterar inledningsvis att remisstiden i det aktuella ärendet har varit mycket kort, vilket påverkat miljönamndens möjligheter att lämna synpunkter.

Miljönämnden vill framföra följande synpunkter som bör beaktas och arbetas in i kommande förslag.

Miljönämnden anser att definitionen av begreppet fossiloberoende jordbruk är tydligt, vilket skapar goda förutsättningar för att nå målsättningen. Miljönämnden vill också poängtera den positiva betydelsen av att utredningen vid utarbetandet av förslagen har tagit hänsyn till lantbrukets lönsamhet och konkurrenskraft.

Återbetalningen av dieselskatten är ett ekonomiskt incitament som under lång tid har bidragit till att klimatomställningen inom jordbruket inte har tagit fart. Utsläppen från arbetsmaskiner utgör en tämligen stor andel av de totala utsläppen och därför är förslaget om en utfasning av återbetalningen av dieselskatten betydelsefull för att främja mer klimatsmarta alternativ. Samtidigt är det, som utredningen också konstaterar, av vikt att jordbrukarna kan kompenseras för den uteblivna skattelättnaden för att behålla lantbrukets lönsamhet och konkurrenskraft. Vidare är miljönamnden positiv till att utredningen innehåller förslag på satsningar inom forskning och utveckling samt stöd och premier till förnybara bränslen.

Miljönämnden vill också påpeka att produktionen av biodrivmedel inte får ske på bekostnad av förmågan till livsmedelsproduktion och självförsörjningsgraden av livsmedel.

När det gäller kväve mineralgödsel ger tillverkning och användning, utöver att vara mycket energikrävande, dessutom upphov till utsläpp av lustgas N_2O som är en mycket kraftfull växthusgas. Det tillsammans med konstaterandet att det saknas fossilfritt gödsel på marknaden är ett starkt incitament till att sätta in åtgärder för att minska användningen av kväve mineralgödsel. Miljönämnden saknar sådana förslag i utredningen.

Sammantaget tillstyrker miljönamndens utredningens förslag.

Barnkonventionen

Beaktande av barnkonventionen är inte aktuellt i detta ärende.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Cornelia Englén
Kanslichef
Enheten för kansli och juridik

